

Διὰ τούτων τῶν νέων τῆς θεωρητικῆς ποιήσεως τύπων, καὶ τῆς δι' ἑαυ-  
τὸν κατηφείας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ ταύτης τῆς ὀλίγον γνωστῆς εἰς τοὺς ἀρ-  
χαίους ποιητὰς μυστικῆς μελαγχολίας, ἡ χριστιανικὴ φαντασία ὤφειλε  
προπάντων, ἵνα, οὐδόλως μειονεκτοῦσα, ἔλθῃ εἰς ἄμιλλαν πρὸς αὐτοῦς.

(Ἔπεται.)

## ΠΕΡΙ ΠΡΟΥΤΣΙ,

### Ἀρχαίων κατοίκων τῆς Πρωσσίας.

Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ὡς ἔγγιστα ἡ ἱστορία ποιεῖται μνεῖαν περὶ τῶν  
*Προύτζι*, ἀρχαίων τούτων κατοίκων τῶν χωρῶν, τῶν προσκλυζομένων ὑπὸ  
τῶν ποταμῶν Βιστούλα καὶ Νιεμένου, πρὶν ἢ ἀμφοτέρω, ἀπορρεύσαντες εἰς  
τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, πρὸς δυσμὰς ὁ μὲν, πρὸς ἀνατολὰς ὁ δὲ, ἀποτελέ-  
σωσι τὴν κοιτίδα τῆς Πρωσσικῆς μοναρχίας. Συγγραφεῖς δὲ ἀρχαῖοί τε καὶ  
νεώτεροι ὀλίγα τινα ἀναφέρουσι περὶ καταγωγῆς, ἡθῶν, κυβερνήσεως καὶ  
ἱστορίας τοῦ ἀρχηγόνου τούτου λαοῦ.

Ὁ δὲ Σωτὴρ ἡμῶν ἀποκρίνεται πρὸς τὴν Θεοτόκον·

Στείχουσα νῦν ἄπειθι, μῆτερ Παρθένε,  
Λύω δὲ Πέτρῳ σφάλμα, χρηζούσης σέθεν.  
Καὶ γὰρ πάροιθεν σοὶς ἐπειθόμην λόγοις  
Σῆς εὐσεβείας, κ' ἀγαθῆς φροντίδος

· · παραινῶ μηδένα βροτῶν στυγεῖν,  
Μηδ' οἱ μ' ἀπηώρησαν ἀνόμως ξύλῳ.

Θεοτ. Ὡ μαι φρενὸς σῆς εὐαγεστάτης ἀεὶ,  
Ὡς οὐδὲ πάσχων δυσμεναίνεις τῷ γένει,  
Οὐδὲ προσηλώσασιν ὀργίζῃ ξύλῳ·

Τίς γὰρ ἂν ἔτλη θυμὸν ὀργῆς σου, τέκνον;  
Ἥ τίς ἀγαγάκτησιν ὑπέστη σέθεν;

Οἱ Προϋτί φαινόνται Σκανδιναυϊκῆς καταγωγῆς, λαὸς μιγὰς ἐξ Ἀϊστοίων, Ἰστορίων, Βενέδων καὶ Τουτόνων. Δύσκολον τὸ νὰ ὀρίσθῃ ὁ χρόνος καθ' ὃν καὶ ἡ ἐπιδρομὴ, συνεπεία τῆς ὁποίας ἠνώθησαν εἰς ἓν ἔθνος αἱ τρεῖς αὐταὶ ὀρδαὶ καὶ ἀπεδέχθησαν τὸ κοινὸν ὄνομα, ὑπ' ὃ τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζονται. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἔδωκε τροφήν εἰς πολλὰς ἐριδας. Δύω γινώμαι, κατὰ τὰ φαινόμενα, πιθανολογοῦνται μᾶλλον· ἡ μὲν παρὰ γαί τοῦτο ἐκ δύο σλαβικῶν λέξεων Πὸ-ρόους = παρὰ τῷ ποταμῷ Ῥούς· ἡ δὲ ἐκ τοῦ Προῦτς-νέκα, λέξεως ἀρχαίας, σημαίνουσης γῆν σκληράν καὶ ἀργιλώδη, ὡς εἶναι ἅπαν τὸ ἐσωτερικὸν ὁροπέδιον τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας.

Οἱ Προῦτς διηροῦντο εἰς πολλὰς διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐλευθέρας φυλάς, ὧν γνωστότεραί εἰσι.

α) Οἱ κυρίως Προῦτς, ὀνομαζόμενοι καὶ Σάμβες, τοὔτέστιν αὐτόχθονες, κατοικοῦντες ἐν Σαμβλάνδ.

β) Οἱ Νατάρχ ἢ κάτοικοι τῶν ὑλοτομιῶν, πρὸς νότον τῆς Πρεγέλ.

γ) Οἱ Ναδράβοι καὶ οἱ Σλαβόροι, πρὸ τὸν Νιέμενον ποταμὸν.

δ) Οἱ Σουδάβοι, πρὸς τὸ νοτιανατολικὸν τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας, ὅπουθεν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ αἰῶνι μετόκησαν εἰς Λιτανανίαν.

ε) Οἱ Γκαλένδοι ἢ Χονδροκέφαλοι, οἵτινες κατὰ τὸν ἐπόμενον ἔτα αἰῶνα κατεῖχον τὰ νότια τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας.

ς) Οἱ Οὐρμοι, Ἔρμοι ἢ Οὐέρμοι, πιθανῶς καταγωγῆς φιλλανδικῆς, ἐξ ὧν ἐκλήθη ἡ ἐπαρχία τῆς Ἑρμελάνδης—καὶ

ζ) Οἱ Πομεσάνοι τελευταῖον, κάτοικοι τοῦ κάτω Βιστούλα.

Πᾶσαι αἱ φυλαὶ αὗται συνεδέοντο δι' ἐθνικοῦ δεσμοῦ, γνωστοῦ ἐκ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἱερατικῆς ἱεραρχίας, διεποῦσης τὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν θρησκείας. Ἡ γλώσσα αὐτῶν, διάλεκτος τῆς τῶν Λιθουανίων, γενηθεῖσα ἐκ τῆς τῶν Βενέδων ἢ ἀρχαίων Οὐέδων, ἐξηφανίσθη ἐντελῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ XVII αἰῶνος, ἀφ' οὗ προηγουμένως πολλὰς ὑπέστη ἀλλοιώσεις καὶ στενωῶς συνεθλίβη· νῦν οὐδὲν ἔχνος σώζεται, οὐδ' εἰς τὴν διεφθαρμένην διάλεκτον τῶν χωρικῶν.

Περὶ τῆς θρησκείας τῶν Προῦτς οὐδὲν θετικὸν γινώσκομεν, ἂν καὶ αὕτη, ὡς ἡ τοῦ Οὐέδων, ἐλάτρευεν εἰδός τι τριάδος ἁγίας, συγκειμένης ἐκ τοῦ Περχούρου, θεοῦ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ κεραυνοῦ, τοῦ Πικόλλου, θεοῦ τοῦ ἄδου καὶ τοῦ Ποτρίμπου, θεοῦ τῆς γῆς, τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζώων· ἀλλὰ κατωτέρας τάξεως θεότητες ἐπεῖχον τῆς ἁγίας τριάδος ταύτης τὸν τόπον εἰς τὰς διαφόρους τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς φάσεις. Ὁ Περγούβριος, φερ' εἰπεῖν, ἐπροστάτει τῆς βλαστήσεως τοῦ χόρτου καὶ τῶν φύλλων τῶν δένδρων· ὁ Οὐάφχατος ἐπλούτιζε τὸν ἄνθρωπον δι' ἀφθόνων συγκομιδῶν.

λίνου καὶ καννάβεως· ὁ *Περλεβενού* ἐβοήθει τὸν ἐργάτην, χαράττοντα τὸν πρῶτον αἰ-τοῦ αὐλάκα· ὁ *Κουρχώ* ἡγρούπει ἐπὶ τὴν παρασκευὴν τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἐστίαςως τοῦ χωρικοῦ· ὁ *Περδοῦτ*, παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν ἀλίων, ἤρχετο ἐνίοτε καὶ συνεμερίζετο σὺν αὐτοῖς τὴν ἐξ ἰχθύων τροφήν των· ἴσως δὲ καὶ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, καὶ τὰ ἄστρα, καὶ τὰ ζῶα πάντα ἐξελαμβάνοντο ὡς ἱερά εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν καὶ ἦσαν ἀντικείμενα ἰδιαιτέρας λατρείας· τοῦτο τοῦλάχιστον συνάγεται ἐκ τινων τεμαχίων ἀρχαίων συγγραφῶν καὶ ἐκ τοῦ σεβασμοῦ τὸν ὁποῖον κατὰ τὸν **XVII** αἰῶνα εἰσέτι προσέφερον εἰς τινὰ ζῶα, οἷα ἡ σαύρα, ὁ ὄφις, ὁ βάτραχος.

Ἐπὶ κεφαλῇς τῶν διαφόρων ἱερατικῶν τάξεων, τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν προεδρείαν τῆς λατρείας τῶν Θεῶν, ἐτίθετο ὁ *Κρίβε*, μέγας δικαστὴς συνάμα καὶ μέγας ἱεροθύτης καὶ μέγας ἀρχιερεὺς· κατόκει συνήθως ἐν *Ρομόδ*, πόλει πρὸ χρόνων κατακηρυσθεῖσα, ἀλλὰ, κατὰ τὰ φαινόμενα, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς κεντρικῆς ἐπαρχίας τῆς *Ναταγγίας* καὶ ἴσως αὐτοῦ ὅπου ἡγήρεθῃ τὸ μοναστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ὁ *Κρίβε* οὗτος ἐκαλεῖτο καὶ *Κρίβε-κριβεῦτο*, τοῦτέστι δικαστὴς τῶν δικαστῶν, ἐξελέγετο δὲ μεταξὺ τῶν ἱερέων καὶ ἦτον ἰσόβιος. Τὰ χρονικά, καὶ τοὶ ὀλίγον αὐθεντικά, φέρουσι τὸν πρῶτον *Κρίβε* γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βροντέ*, ἀκμάσαντα τὸν **V** αἰῶνα καὶ σύγχρονον θεμελιωτὴν ἢ ἀδελφὸν τοῦ *Βαυδεβέτ*, ἥρωος ἑλλθόντος ἐκ Σκανδιναυίας καὶ θεμελιωτοῦ τῆς λατρείας τῶν Προῦτσι, οὓς ἀναμφιβόλως κατέκτησε.

Μετὰ τὸν μέγαν ἀρχιερέα ἤρχετο μεγάλη σειρὰ ἱερέων ἢ μάγων, διηρημένων εἰς τάξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχε διακεκριμένης λειτουργίας. Αἱ τῶν *Συγγενότων*, αἵτινες κατεῖχον τὴν πρώτην τάξιν μετὰ τὸν *Κρίβε*, εἰσὶν ἦττον γνωσταί· τὸ ὄνομα των φαίνεται σημαῖνον συνεταίρους τοῦ *Σίγγε* ἢ τοῦ *Οδέν*. Αἱ λειτουργίαι τῶν *Ουαϊδελ* ἢ *Ουαϊδελλότων* (ἱερέων καὶ ἱερεῶν) κάλλιον ὠρίσθησαν καὶ ἐν ἐκάστῳ χωρίῳ ὑπῆρχόν τινες αὐτῶν, ἀποκαλούμενοι ἐπίσης *Ουαϊδεβούτ*. Οἱ *Βαρίορες* τέλος ἦσαν εἰδός τι μάγων, οἵτινες διετείνοντο ὅτι θεραπεύουσι τὰς ἀσθενείας διὰ τῆς πνοῆς των.

Ἡ λατεία, τὴν ὁποίαν οἱ Προῦτσι ἀπέδιδον τοῖς θεοῖς, ἦτον ἐπίσης βάνυς, ὡς καὶ ἡ πίστις αὐτῶν. Ἱερὸν πῦρ ἔκαιεν αἰωνίως κατ' οἶκον τοῦ *Κρίβε* καὶ περίξ αὐτοῦ ἐπνηκρυρίζοντο ἀγροῖκοι ἑορταί, ὃ τε μὲν ἵνα τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν τούτων ἢ τῶν καρπῶν συγκομιδῇ, ἢ τὰ κατοικίδια ζῶα, ὡς χοῖροι καὶ τράγοι, ὃ τε δὲ ἵνα εὐχαριστήσωσιν αὐτοὺς διὰ τὴν ἀφθονον δαψίλειαν τῶν καρπῶν τῆς γῆς.

Οἱ ναοὶ δὲν ὁμοιάζον τοῖς ἡμετέροις· ὑπῆρχον μέσῳ δρυῶν καὶ ὑπὸ φυλλοῦν, τῶν ὁποίων τὸ δασὺ φύλλωμα ἔκοπτε τὴν διόδον εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας.

Οἱ Προῦτσι προσέφερον θυσίας ταῖς θεαῖς αἰχμηλώτους ἢ καταδικούς.

Πολλὰ τῶν ἀπερίττων καὶ φυσικῶν αὐτῶν θυσιαστηρίων φημίζονται εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἡ δρυς τοῦ Ῥομόβ, τῆς ὁποίας τοὺς ἀειθαλεῖς κλώνους οὐδέποτε ἤγγισεν ἡ χιών ἢ ἡ βροχὴ, ἐδέχθη ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῆς τὰς θυσίας τῶν κατοίκων τῶν μᾶλλον μεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Λιθουανίας· οἱ χριστιανοὶ τὴν κατεκρήμνισαν· ἡ τοῦ Θόρου ἦτο τόσῳ μεγάλῃ, ὥστε ἐχρησίμευεν ὡς θέσις ἀμυντικῇ εἰς πολλοὺς ἱππότητας τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος. Εἰς τὸ κοῖλον στέλεχος τῆς δρυὸς τοῦ Βελὲ ἱππότης ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ ἐφιππος· ἡ δρυς αὕτη ἠφανίσθη τὸν XVI αἰῶνα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὡς διηγοῦνται, δύο δρεῖς, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἔκειτο εἰς δύο λευγῶν ἀπόστασιν τοῦ Ῥάστεμπεργ καὶ κατέστη τὸ τέρμα δυτικοῦ τινος προσκυνητοῦ, ἡ δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ῥοῦς, ἀπελάμβανον ἔτι κατὰ τὸν XVI αἰῶνα τιμὰς τε καὶ θυσίας ἱερὰς παρὰ Πρώσσων καὶ Λιθουανῶν χωρικῶν. Τὰ δένδρα ταῦτα ἐζήσαν ἴσας χιλιάδας ἐνιαυτῶν καὶ ἔκτοτε ἄφωνα μένοντα μαρτυροῦσι τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λατρείας τοῦ Βρουτέν καὶ τὴν ἐνδοξὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεως τῶν Βανδεβέτ.

Οἱ Προῦτσι ἔζων, φαίνεται, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν πολυαριθμῶν ἀρχηγῶν, ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι ἦσαν αὐτόχθονες ἢ κατήγοντο ἐκ τῶν φιλοπολέμων Σκανδιναῶν, οἵτινες κατέκτησαν, φαίνεται, τὴν Πρωσίαν ἐν ἐποχῇ τὴν ὁποίαν σήμερον ἀδυνατοῦμεν νὰ διαγνώσωμεν. Εἶχον περιορισμένην ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἱερέων, ἴσως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ, καὶ κατόικουν ἐκτεταμένας καὶ μονήρεις οἰκίας ξυλίνας ὅλως, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη εἶχον φρούρια πολλὰ, ἐπίσης ξύλινα, πρὸς υπεράσπισιν τῶν κατοίκων, κατὰ τῶν Πολωνῶν, συνεχῶς ἐπιτρεχόντων ἵν' ἀρπάσωσιν ἐκ τῶν γειτόνων τῶν τοὺς καρπούς, τὰ κατοικίδια ζῶα, πολλάκις δὲ καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα των.

Συγγραφεὺς τις τοῦ μεσαιῶνος ἐπαινεῖ τοὺς Προῦτσι ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ πρὸς τοὺς ναυαγοῦντας· καὶ βεβαίως, ὡς ὅλοι οἱ ἄγριοι λαοὶ, ἦτον ἐπόμενον νὰ δέχωνται καὶ οὗτοι εὐμενῶς καὶ μετὰ φιλοξενίας ὅλους τοὺς εἰρηνικοὺς ξένους, οἵτινες ἤρχοντο ἀγοράζοντες τὰς σιούρας των, τὸ ἥλεκτρον καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα αὐτῶν, εἴτε εἰς μικρὰς ποσότητας, εἴτε εἰς εὐτελεῖς τιμὰς· ἀλλ' ἐτιμώρουν διὰ θανάτου πάντα ὅστις δὴποτε εἰσέδυσεν εἰς τὰ σκιώδη ἱερὰ των, ἔπου ἀνεπαύοντο αἱ εἰκόνες τῶν θεῶν αὐτῶν.

Ἐτρέφοντο διὰ σίτου, μέλιτος καὶ κρέατος· τὸ γάλα τῆς φορβάδος ἦτο δι' αὐτοὺς ποτὸν μεθυστικόν, καὶ τὸ δέρμα αὐτῆς μετεχειρίζοντο διὰ θερμὰ φορέματα κατὰ τῆς τραχύτητος τοῦ κλίματος, ὑπερ τότε, ὡς ἐκ τῆς ἀρθροῖας τῶν ἐλῶν καὶ τῶν δασῶν, τῶν καλυπτόντων τὴν χώραν, ἦτο μᾶλλον τραχὺ καὶ μᾶλλον νοσῶδες ἢ σήμερον.

Ὁ συγγραφεὺς, οὗ τινος μνηεῖον ποιούμεθα ἀνωτέρω, εἰκονίζει τοὺς Προῦτσι ξανθοὺς τὴν κόμην, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς καὶ εὐχρως-

τοιούτοι ὅμως δὲν εἶναι οἱ χωρικοὶ τῆς Λιθουανίας καὶ Σαμογδίας, μόνον ταῦτα λείψανα τῶν ἀρχαίων Προῦτσι. Ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ξανθὴ τις φυλὴ ἐκ τῶν Γότθων καταγομένη, ἀπῆρτιζε τὴν κυριωτέραν τάξιν τῶν Προῦτσι, καταστραφεῖσαν ἔκτοτε μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Πρωσίας ὑπὸ τῶν Τευτόνων ἱπποτῶν.

Ἐθιμον κατ' ἐξοχὴν βάρβαρον, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπικρατῆσαν παρ' Ἰνδοῖς, διεδόθη καὶ μεταξὺ τῶν Προῦτσι. Αἱ γυναῖκες ἐκαίοντο ζῶσαι ὡς αἱ τῶν Ἰνδῶν, ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν τεθνεώτων ἀνδρῶν (6).

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐπήγαγε καὶ πλῆθος ἄλλων, κοινῶν παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Σκανδιναυικῆς καταγωγῆς καὶ τῶν τῆς ἁνῶ Ἀσίας. Οἱ δὲ διῆχυρισμοὶ ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν βορείων γλωσσῶν εἶναι μεταγενεστέρα τῆς Σανσκριτικῆς, τῆς ἀρχαιοτέρας ἴσως πασῶν τῶν τῆς Ἀσίας γλωσσῶν, δίδουσι νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ ὁρδαὶ πᾶσαι, ὅσαι ἐπλημύρησαν καταλαβοῦσαι τὰ δάση τῶν βορείων μερῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῆς πτώσεως τῆς δυτικῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἦσαν κλάδοι διάφοροι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἀδελφῆς ἢ θυγατρὸς ἐκείνης, ἥτις κατόκησεν εἰς τὴν ἁνῶ Ἀσίαν.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

*Mer. I. Νεγρεπόντες.*

---

## ΕΡΩΣ EN ΓΑΜΩι.

### Ἱστορικὴ Μελέτη

ὑπὸ

Γυιζώτου.

---

(Συνέχεια, ὅρα φυλ. ΙΔ'.)

---

Μετὰ δέκα μῆνας ἀφ' ἧς ἐγράφη ἡ πλήρης ἐρωτικῶν αἰσθημάτων καὶ εὐδαιμονίας καὶ πεποιθήσεως ἀποπνέουσα ἐπιστολὴ αὕτη, ὁ κεραυνὸς ἐκρηγνύμενος διατάραξε τὸν ἀνέφελον τοῦτον οὐρανόν. Ὁ λόρδος Ῥώσσελ ἐκρατεῖτο εἰς τὸν πύργον τοῦ Λονδίνου καὶ προσήγετο ἐνώπιον τῶν κακουργοδικῶν τοῦ Ὁλδ-Βαίλεϋ, ἐγκαλούμενος ἐπ' ἐσχάτῃ προδοσίᾳ.

---

(α) Τὸ ἀνάνθρωπον τοῦτο ἔθιμον σώζεται ἔτι παρ' Ἰνδοῖς· δυστυχῶς δὲ ἡ ἐπιτυχία δὲν ῥητολογιζεται πρὸς τὰς δόκους προσπάθειας, τὰς ὁποίας ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις καταβάλλει πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.